

månedens navn

HØGSKOLELEKTOR ALF B. OFTESTAD OM UTVIKLINGEN I NORSK DIAKONI

Gledelig gehør for den kirkelige diakoni

— I all beskjedenhet må vi kunne si at vi ved Diakonhjemmets teologiske høyskole har fått gehør for vårt syn på diakonien som en kirkelig tjeneste, sier Alf B. Oftestad, som også har fulgt utviklingen i Sverige på nært hold gjennom den såkalte «Vigningsutredningen». Utredningen er omfattende og foreligger nå i bokform med et stort antall grundige artikler fra inn- og utland og fra forskjellige kirkesamfunn.

— Utredningen konkluderer med at man skal etablere et diakonembete ved siden av prestembetet og biskopembetet. Man har i Sverige en tenkning preget av oldkirken og andre kirker med det tredelte embetet: biskop, prest og diakon, sier Oftestad, som i den anledning også henviser til «Lima-dokumentet».

Av Leif Kjell Askeland

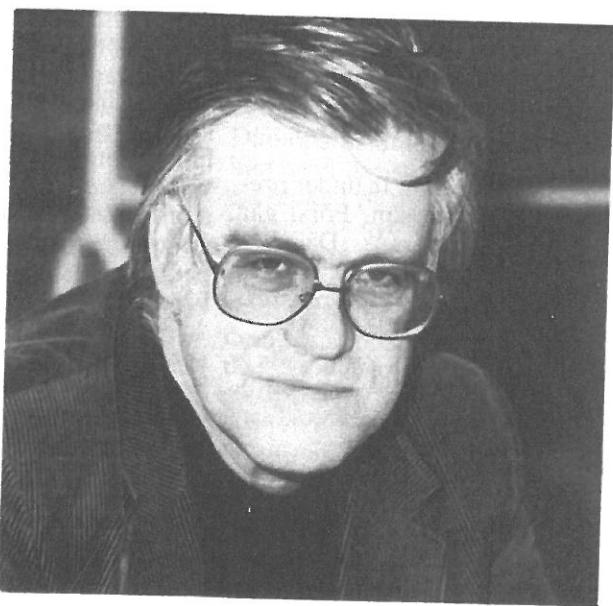
— Hva er bakgrunnen for utredningen, «Vigg till tjänst», som nå foreligger i bokform?

— Kirkemøtet nedsatte i 1977 en komite til å arbeide med vigsliturgi for diakontjenesten. Dette skjedde i forlengelsen av en tidligere utredning som avsluttet sin betenkning i 1969. Biskop Bertil Gärtner var den drivende kraft i dette utredningsarbeidet. Så ble Svenska Kyrkans diakoninemd bedt om å fortsette arbeidet med embeds- og vigselsspørsmål. Det var nemlig fremdeles diskusjon omkring disse spørsmål. Derfor har vi også fra mange hold fått merke en viss utåmodighet overfor komiteen at den skulle bli ferdig med sitt arbeid. I Sverige arbeider man gjerne grundig og man har derfor altså denne gang lagt fram et omfattende materiale.

— Du har vært konsultativt medlem av komiteen. Hva er bakgrunnen for din delaktighet?

— Jeg ledet et samarbeidsprosjekt mellom Norsk Diakoni-

Høgskolelektor
Alf B.
Oftestad.

høyskole, DIATAHS og noen MF-teologer, hvor vi utarbeidet en utredning om diakonien og dens teologiske begrunnelse, som ble utgitt i bokform under tittelen «En bok om kirkens diaconi». Samtidig pågikk den svenske utredningen og når boka forelå fra oss i 1981 ble jeg invitert til Sverige for å redegjøre for våre konklusjoner. Svenskene tes dette var interessant og jeg

syntes dette var interessant og jeg ble bedt om å være konsultativt medlem og møtte derfor jevnlig fra 1981 til 1983. Det var forresten den nåværende erkebisop i Uppsala Bertil Wärkström som ivret for at jeg skulle være med.

— «Vigg till tjänst» inneholder et meget omfattende materiale. Det er en nokså spesiell arbeidsstil som ligger bak?

— Dette ble gjort ved at man bestilte artikler fra forskjellige kapasiteter innenfor svensk teologisk miljø og fra andre land. Foruten at flere av oss i komiteen leverte våre bidrag. Både finsk, tysk og norsk diakoni er representert, sammen med den romersk-katolske kirke, anglikansk tradisjon og et gresk-ortodoks bidrag. Ellers reiste gruppen og deltok på konferanser og inviterte dessuten gjester fra ulike sammenhenger. Bl. andre var Helge Fæhn tilstede og orienterte om liturgikommisjonens arbeid her hjemme i Norge.

— Var det mulig å komme frem til konklusjoner ut fra disse mange bidrag?

— Vi la oss allerede tidlig på en definisjon av diakoni som følger: «diakoni er omsorg, grunnet i Kristi kjærlighet, med den hensikt å hjelpe mennesker i dets ulike livssituasjoner og gjøre det mulig for mennesker å bli frigjort til tro og tjeneste.» Den egentlige konklusjon og oppgave var å utarbeide et vigslingsrituale som skal legges frem for det kommende kirkemøtet via «Handbokskomiteen». Dette skjer som i Norge som del av et større reformarbeid som også angår liturgi og ny salmebok. Men man har i Sverige lagt større vekt på diakonien ved å foreta en egen utredning på dette punkt.

— Hva er så de viktigste konklusjoner, praktisk og teologisk?

— Man får et diakonembete i tillegg til bispeembetet og prestembetet. Man har i Sverige et eget bispeembete, preget av old-kirkens ordninger og andre kirkessamfunn, og vil i og med diakonembetet få et tredelt embete med biskop, prest og diakon.

Svenskene skiller ikke mellom katekese og omsorgsarbeid. Den spesielle katekettjenesten er etter mitt skjønn en blindgate og et sær-norsk fenomen. Her kan man også henvise til «Lima-doku-

mentet» fra Kirkenes Verdråd.

— Hvordan er svenskenes forståelse for diakoni, vil utredningen gi impulser til en ny giv?

— Det er en veldig åpenhet for diakonale spørsmål i den svenska kirke. På ulike konferanser ga både diakoner og diakonisser sterkt uttrykk for at de så frem til dette arbeidet og markerte også en viss utåmodighet i påvente av det ferdige produktet.

Også internasjonalt har det vært interesse for den svenska

utredningen. Sverige er jo på mange måter vår storebror med en betydelig større internasjonal dominans enn Norge. Også kirketraffer andre steder i verden så frem til denne utredningen med stor interesse, etter det vi har fått vite gjennom diakoner og diakonis-ser i internasjonale komiteer.

Jeg er også spent på reaksjoner i de ulike diakonale miljø, på skoler og universitet. Det er grunn til å vente en del diskusjon fremover, sier Alf B. Oftestad, som også legger til at komiteen konkret foreslår at diakonvigsel på lik linje med prestevigsel legges til kirkene, fortrinnsvis i stiftets domkirke, alternativt i den lokale menighetskirke. Kriteriene for vigsel vil være at man har en kvalifisert kirkelig tjeneste og det er opp til biskopen å vurdere dette.

— Hvordan vurderer du norsk diakoni i nordisk sammenheng?

— Vi, og jeg kan vel i all beskjedenhet si at det gjelder spesielt Diatahs, har vært tidlig ute og kjempet frem en teologisk plattform for en kirkelig diakontjeneste, og vi har vært gjennom en utvikling i tråd med de øvrige nordiske land.

— Hvordan vurderer du Dia-konhjemmets Teologisk/Administrative Høgskoles rolle i norsk diakoni?

— DIATAHS har ført en kamp for sin eksistens, for å bevare den teologiske tyngde og kristelige gehalt i diakonien. Vi har vært opptatt av å ta vare på fortidens idealer og samtidig prøvd å finne et teologisk-kirkelig ståsted for diakonien. Vi har fått gehør for dette vårt anliggende i kirken. Det er nok å henvise til de publikasjoner som er kommet fra sentralt kirkelig hold. Morsomt er det også å legge merke til at foredragsholdere i ulike fora, fremsetter våre standpunkter som sine egne, rik-

Forts. neste side

Forts. fra foregående side

tignok med en retorisk polemikk mot Diatahs til slutt. Det får vi tale bare saken, den kirkelige diakoni, blir holdt fram.

Vi har for så vidt ikke vært spesielt originale ved vår skole, men hentet hjem utenfra, særlig fra Tyskland, tanker som har vist å ha hatt stor gjennomslagskraft også i de øvrige nordiske land.

— Ellers vil jeg gjerne nevne tre problemområder vi har møtt. Det ene er Diakonhjemmets teologiske skoles standpunkt i etiske spørsmål, hvor vi tok parti med «de gammeltroende» i kampen mot de liberalistiske strømninger i samfunnet og i samsvar med vårt diakonisyn å bevare diakoniens identitet slik at den ikke blir fanget opp av liberaliseringen, enten det nå gjaldt familie- og samlivsetikk eller abortlovgivning.

Det andre gjaldt det faglige mindreverdighetskompleks som etterhvert kom til å prege helse- og sosialutdanningen. Det ble lagt en veldig tyngde på at man skulle være faglig godt skolert, og dette gikk på bekostning av kallstanke og tanken om Kristi etterfølgelse. En vektlegging som fikk mange av de eldre diakonene til å føle seg hjemløse. Diatahs ville holde frem at faglighet megt godt lar seg kombinere med kristen tro og kirkens lære.

For det tredje kunne vi ha håpet på et større syn for diakonien og for menigheten som sådan fra de teologiske fakulteter, — ordteologien, til forskjell fra Ordets teologi, må ikke seire. De toneangivende krefter på Menighetsfakultetet og universitetet har ikke særlig syn for diakonien, og menigheten som et sammunn av de hellige.

— Hva var det egentlig som førte deg, Oftestad, inn i det diakonale fagfelt?

— Jeg ble i 1969 forespurt av forstander Heiervang om å overta stillingen som sykehusprest

etter Rolf Lein, og ble snart involvert i utdannelsen av diakoner. Heiervang hadde på det tidspunkt ansvaret for de diakonale fag, mens Lein underviste i bibelfagene. Etterhvert som Heiervang trappet ned, ble jeg bedt om å overta, og fikk i 1970 i oppdrag å bygge opp den teologiske skolen. Heiervang understreket på det tidspunkt at redningen for diakonien måtte være å få en status for diakonen i kirken, et embete. Diakonen befant seg i randen av kirken og hadde hverken en teologisk eller en praktisk plattform i denne. Idet DIATAHS ble etablert i 1972 med Øystein Thelle som rektor, dro jeg på et studieopphold i Heidelberg i Tyskland. Impulsene fra dette, ikke minst gjennom Paul Philippi, fikk stor betydning for mitt videre teologiske arbeid med diakonien.

— Og siden den tid har det skjedd en viss utvikling i det teologiske arbeid med diakonien?

— Det har skjedd en rivende utvikling disse ti år. Diakonien har fra å være sterkt preget av tanken om kristen sykepleie og kristent sosialt arbeid, blitt sterkere knyttet til kirkens liv.

Oftestad, som altså i november 1984 kan feire 15-års jubileum som ansatt ved Det Norske Diakonhjem, ble født i Kragerø i 1932 og vokste opp på bedehuset i Indremisjonen i Askim. Hans far har reist i Indremisjonen i over 50 år og teologistudiet var intet unaturlig valg for unge Alf, som ble uteksaminert fra Menighetsfakultetet i 1960. Siden har han hatt tjeneste som feltprest i noen år, hatt et ett-årig studieopphold i USA, hvor han studerte praktisk teologi og sjælesorg, og var knyttet til et hospital for narkomane i Kentucky. Siden 1/2 år som hjelpeprest i Grorud, som feltprest i Gaza og som prest i Larvik menighet fra 1965 til 1969, før han ble kallet til Diakonhjemmet av daværende forstander Heiervang.

Forts. fra s. 7

också ni älska varandra. Alla skall förstå att ni är mina lärjungar, om ni visar varandra kärlek» (Joh. 13,34-35).

Låt det sinnelag råda hos er som också fanns hos Kristus Jesus. Han ägde Guds gestalt men vakade inte över sin jämlighet med Gud, utan avstod från allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss. När han till det yttre hade blivit mänska, gjorde han sig ödmjuk och var lydig ända till döden, döden på ett kors. (Därför har Gud upp höjt honom över allt annat och gett honom det namn som står över alla andra namn, för att alla knän skall böjas för Jesu namn, i himlen, på jorden och under jorden, och alla tungor bekänna att Jesus Kristus är Herre, Gud fadern till ära) (Fil. 2:5-11).

Tjänsten i församlingen:

Nådegåvorna är olika, men Anden densamma. Tjänsterna är olika, men Herren densamma. Verksamheterna är olika, men Gud är densamma, han som verkar i allt och överallt. Hos var och en framträder Anden så att den blir till nytta (1. Kor. 12:4-7).

Liksom vi har en enda kropp men många lemmar, alla med olika uppgifter, så utgör vi, fast många, en enda kropp i Kristus, men var för sig är vi lemmar som är till för varandra. Vi har olika gåvoer allt efter den nåd vi har fått: profetisk gåva i förhållande till vår tro, tjänandets gåva hos den som tjänar, undervisningens gåva hos den som undervisas, trösten gåva hos den som tröstar och förmanar, gåvan att frikostigt dela med sig, att ara nitisk som ledare och att med glatt hjärta visa barmhärtighet (Rom. 12:4-8).

Er kärlek skall vara uppriktig. Avsky det onda, håll fast vid det goda. Slappna inte i er iver, håll er brinnande ianden. Tjäna Herren. Gläd er i hoppet, var uthållig. Over til s. 16

Retur:
Diakonos
Diakonveien 15
Oslo 3

Overganger

Forts. fra s. 10

ga i lidandet och ihärdiga i bönen. Hjälp Guds heliga med vad de behöver, vinnlägg er om gästfrihet (Rom. 12:9-13).

Gläd er med dem som gläder sig och gråt med dem som gråter. Bemöt alla lika och håll er inte för goda att umgås med dem som är ringa. Var inte självkloka. Löna inte ont med ont. Tänk på vad som är riktigt för alla mänskor. Håll fred med alla mänskor så långt det är möjligt och kommer an på er. Låt dig inte besegras av det onda, utan besegra det onda med det goda (Rom. 12:15-18,21).

Som Guds utvalda, heliga och älskade skall ni alltså klä er i innerlig medkänsla, vänlighet, ödmjukhet, mildhet och tålmod. Ha fördrag med varandra och överseende om ni har något att förebrå någon. Liksom Herren har förlåtit er skall också ni förlåta. Men över allt detta skall ni ha kärleken, det band som ger fullkomlighet (Kol. 3:12-14).

Kärleken är tålmodig och god. Kärleken är inte stridslysten, inte skrytsam och inte uppblåst. Den är inte utmanande, inte självisk, den brusar inte upp, den vill ingen något ont. Den finner inte glädje i orätten, men gläds med sanningen. Allt bär den, allt tror den, allt hoppas den, allt uthärdar den (1. Kor. 13:4-7).

Löftesord om Kristi trohet och bistånd:

Jesus sade till sina lärjungar: «Jag är vinstocken, ni är grenarna. Om någon är kvar i mig och jag i honom, bär han rik frukt; utan mig kan ni ingenting göra. Liksom Fadern har älskat mig,

så har jag älskat er. Bli kvar i min kärlek. Om ni håller mina bud, blir ni kvar i min kärlek, så som jag har hållit min faders bud och är kvar i hans kärlek» (Joh. 15:5, 9-10).

Ni har inte utvält mig, utan jag har utvält er och bestämt er till att gå ut i världen och bär frukt, frukt som består, och då skall Fadern ge er vad ni än ber honom om i mitt namn (Joh. 15:16).

Må han som är fridens Gud helga er helt igenom, och må er ande, själ och kropp bevaras heila och oskadda, så att de är utan fläck när vår herre Jesus Kristus kommer. Han som kallar er är trofast, han skall åstadkomma det (1. Tess. 5:23-24).

(Citat ur NT -81)

Forts. fra s. 14

omsorg må skje på Guds ords premisser. Diakonien må nemlig identifisera seg med kirkens oppdrag.

I den senere tid har man drevet en rekke forsøksprosjekter i menighetsdiakoni og mange verdifulle erfaringer har man høstet. Men prosjektene har stort sett vært drevet ut fra en sosiologisk forutforståelse. Det teologiske ståsted har enten blitt tilsløret eller neglisjert. Teologien ble gjerne forstått som meta-problematikk og livsfjerne abstrakter — en diskusjon på et lite aktuelt plan. Følgelig ble det de empiriske vitenskaper som ga forutsetningen for den diakonale tjeneste. Derved ble diakonien pragmatiske fremstøt tilpasset hva offentlig helse og sosialarbeid fordret. Men dette gikk selvsagt på bekostning av diakoniens kirkelige identitet.

Organisasjoner og institusjoner

Den kirkelige diakoni har også andre tradisjonelle virkefelt innen de frivillige kristne organisasjoner og de diakonale institusjoner. Dette er legitime arbeidsfelt innen kirken. Både organisasjonene og institusjonene har tradisjonelt båret frem diakonien i vårt og i andre land. Mye av våre organisasjons misjonsvirksomhet har nettopp vært diakonalt arbeid på de ulike misjonsmarker. Men også her hjemme har organisasjonene tatt initiativ, og fortsatt sin diakonale virksomhet parallelt med Ordets forkynnelse.

De diakonale institusjoner har nok etterhvert mistet sin opprinnelige profil, de har gått inn i den alminnelige helse- og sosialtjeneste, men ennå er mange institusjoner en del av kirkens diakoni og identifiserer seg med kirkens oppdrag.

«Halvtids-diakoner»

I de sogn og menigheter som ikke kan regne med å få fullt kirkelig tjenestebellegg på lang tid, kan en diakon ta hånd om og bygge opp et begynnende hellig samfunn. Nabomenighetens prest kan til sine tider tilkalles for å forrette nattverd og dåp, og ha det læremessige tilsyn, men diakonen vil måtte ta hånd om det daglige menighetsliv og bygge det ut.

Man kan også tenke seg halvtidsdiakoner som ved siden av sitt borgerlige yrke er ordinert og tilsett i en menighet, en institusjon eller i en organisasjon.